

РОЛЬ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах посилення впливу науково-технічної революції інформація і знання стають чинником виробництва у формі інтелектуальної праці, інтелектуального продукту, інтелектуального капіталу. Цей процес істотно впливає на природу і характер суспільного виробництва, на формування нового інформаційного типу економічного розвитку.

Посилення ролі інформації і знань стимулює зміну типу людини: відбувається перехід від людини економічної до людини творчої. Все більше суспільне багатство визначається обсягом нагромадженого людського капіталу як сукупності фізичних і розумових здібностей особи. Посилюється увага до інноваційних чинників підвищення конкурентоспроможності робочої сили, поліпшення її освітньо-кваліфікаційного рівня. Людський капітал стає важливим чинником конкурентоспроможності не тільки окремого підприємства, а й національної економіки.

У таких умовах постає питання соціальної відповідальності за створення умов для розвитку людини не тільки з боку держави у формі соціальної політики, у т.ч. соціального захисту, а й участі у цьому процесі самої людини та трудового колективу. Проблема розподілу соціальної відповідальності між учасниками соціального партнерства є актуальною для змішаних соціально-економічних систем. Особливого загострення вона набула під час сучасної світової фінансової кризи.

Даний аспект проблеми є недостатньо дослідженим у теоретичному та практичному аспектах. Корпоративну соціальну відповідальність визначають досить нечітко. Її розглядають, з одного боку, як відповідальне ставлення

будь-якої компанії до свого продукту або послуги, до споживачів, партнерів. З іншого, як гармонійне співіснування, взаємодію та постійний діалог із суспільством, участь у вирішенні найгостріших соціальних проблем [1, С.12]. Таким чином підкреслюється взаємозв'язок і взаємовплив економічних і соціальних проблем.

В умовах ринкових трансформацій кінця ХХ-початку ХХІ ст., коли домінував «дикий капіталізм» і відбувався процес первісного нагромадження капіталу, в Україні склалася досить складна ситуація із соціальною відповідальністю капіталу. Останнім часом робота у цьому напрямі активізувалася: на дану тему проводяться конференції, круглі столи, друкуються статті у періодичних виданнях тощо. Так, у грудні 2005 р. створено Форум соціально відповідального бізнесу, що об'єднав 150 представників українського бізнесу. З 2005 р. Міжнародна організація стандартизації розробляє версію нового міжнародного стандарту соціальної відповідальності ІСО 26000 з викладенням чіткої послідовності заходів для її впровадження в усіх організаціях, а те тільки в бізнес-компаніях [1, С.13]. Україна приєдналася, проте даний стандарт буде добровільним, без сертифікації третьою стороною.

В європейських країнах політика соціальної відповідальності дедалі все частіше розглядається як складова державної політики на основі оптимізації балансу розподілу сфер відповідальності між державою, бізнесом та громадськістю. Все наполегливіше проводяться до практичного застосування пропозиції щодо необхідності створення сприятливого середовища розвитку не тільки бізнесу, а й соціуму.

Головною проблемою для нашої країни у даному питанні є відсутність єдиної державної політики щодо нього. В українській політиці соціальна відповідальність капіталу розглядається в контексті «соціального партнерства», «благодійності», «соціального діалогу». Зроблені перші кроки у цьому напрямі: запроваджено пільгове оподаткування прибутку у разі скерування коштів на добродійні заходи. Проте спостерігається нерозуміння

її сутності, слабка підтримка соціальних проектів компаній державними органами влади, відсутність стимулів щодо її впровадження. Наявна пасивність громадськості, бізнесу, індивідів щодо пошуку шляхів встановлення взаєморозуміння у даній сфері, недовіра до соціальних проектів компаній. Так, у 2007 р. тільки 21% споживачів при купівлі продуктів або послуг надавав перевагу компанії, зважаючи на її соціальні проекти [1, С.12]. Відсутність уніфікації стандартів, критеріїв оцінки соціальної відповідальності компанії утруднює реалізацію соціальних програм компанії, які могли б принести їй конкурентні переваги, поліпшення її фінансового становища. Проте вже приходить розуміння, що не можна підтримувати конкурентні переваги у світовій економіці за рахунок наддешевої робочої сили. Потрібні вкладення у розвиток людського капіталу, узгодження інтересів всіх верств суспільства, у т.ч. на основі створення умов для поширення корпоративної соціальної відповідальності.

У сучасних умовах конкурентоспроможність компаній, а також країни розглядається перш за все в плані можливості інвестиційно-інноваційного оновлення, тому що у сучасному світу головним джерелом прибутку є інтелектуальна рента, створена у високотехнологічних галузях та наукомісткому виробництві [2, С.47]. Вчені зазначають, що сучасні економічні проблеми країни не можуть бути вирішені на основі суто ринкових механізмів регулювання, економічних інструментів та механізмів. Подальший розвиток визначається станом інститутів державної влади, відбудови довіри між суб'єктами суспільного, економічного, соціального і політичного життя [4]. Саме довіра (соціальний капітал) розглядається в якості ключового чинника зниження трансакційних витрат, які справляють негативний вплив на конкурентоспроможність економічних суб'єктів. Її підвищення пов'язане із ефективністю функціонування влади і реформування соціальної сфери. Отже, орієнтація на соціальну відповідальність влади і бізнесу, успішна реалізація соціальних програм створює сприятливе соціально-економічне середовище для національних виробників і здатні

принести компаніям ряд конкурентних переваг на основі підвищення їх репутації і бренду, сприяють розширенню ємкості ринку товарів та послуг.

Література:

1. Буренко О.В. Українська практика розвитку корпоративної соціальної відповідальності // Зб. наук. праць. «Українські аспекти підвищення національної конкурентоспроможності» / Матеріали 2-ї Міжнар. н/практ. конф. 17-19 жовтня 2008 р., м. Сімферополь.–Сімферополь: видав. центр Кримського інституту бізнесу. – 2008. – С.12-14.

2. Національна стратегія розвитку «Україна-2015» // Український форум. – К.,2008. – 72 с.

3. Левін П. Інноваційні підходи до розвитку соціальної інфраструктури та людського потенціалу // Україна: аспекти праці. – 2007. - № 2. – С. 21-26.

4. Концепція Державної програми підвищення конкурентоспроможності національної економіки на 2007-2015 роки // [http:// iee/org.ua/ gu /pub/ p85](http://iee/org.ua/gu/pub/p85)